

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS NEGALIOS PAGRINDU MAŽEIKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖJE TYRIMO

2024 m. gruodžio 2 d. Nr. (24)SN-152)SP-86
Vilnius

Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) gautas pareiškėjos (pareiškėjos duomenys Tarnybai žinomi; toliau – Pareiškėja) skundas, kuriame nurodyta, kad Mažeikių rajono savivaldybės (toliau – ir Savivaldybė) merė (duomenys neskelbtini) (toliau – Savivaldybės merė) ir Mažeikių rajono savivaldybės tarybos Etikos komisijos (toliau – Savivaldybės Etikos komisija) pirmininkė (duomenys neskelbtini) (toliau – Etikos komisijos pirmininkė) (ne)veikimu galimai pažeidė Pareiškėjos teises ir diskriminavo ją negalios pagrindu, kai nesudarė galimybės nuotoliniu būdu dalyvauti Etikos komisijos posėdžiuose.

Iš Pareiškėjos skundo yra žinoma, kad 2024 m. vasario 28 d. įvykusiame Mažeikių rajono savivaldybės tarybos Etikos komisijos posėdyje turėjo būti nagrinėjami Pareiškėjos pateikti skundai dėl Savivaldybės merės, Etikos komisijos pirmininkės ir kitų politikų (ne)veikimo, todėl Pareiškėja 2024 m. vasario 26 d. elektroniniu paštu kreipėsi į Pirmininkę, informuodama ją apie pageidavimą dalyvauti posėdyje, ir paprašė prisijungimo prie Etikos komisijos posėdžio nuorodos. Kaip nurodo Pareiškėja, ji gavo Pirmininkės atsakymą, kuriame rašoma, kad Mažeikių rajono savivaldybės Etikos komisijos nuostatų, patvirtintų Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2023 m. gegužės 5 d. sprendimu Nr. T1-158 „Dėl Mažeikių rajono savivaldybės Etikos komisijos sudarymo ir komisijos nuostatų patvirtinimo“ (toliau – Etikos komisijos nuostatai), 21 punktą numato, kad Etikos komisijos posėdį organizuoti nuotoliu arba mišriu būdu gali prašyti tik Etikos komisijos narys, tad esamas teisinis

reglamentavimas nesuteikia Pareiškėjai teisės prašyti sukurti ir suteikti nuotolinį prisijungimą prie nurodyto Etikos komisijos posėdžio.

Tą pačią dieną Pareiškėja dar kartą kreipėsi į Etikos komisijos pirmininkę nurodydama, kad atvykti į nurodytą posėdžių salę ji negali dėl sveikatos būklės, pridėjo įrodymus (elektroninio laiško nuoraše matyti, kad pridėti priedai: „neįgaliojo pažymėjimo“ kopijos) ir paprašė užtikrinti jos teisę dalyvauti Etikos komisijos posėdyje nediskriminuojant asmens su negalia.

Pareiškėja prie Skundo medžiagos yra pridėjusi 2024 m. vasario 27 d. elektroninio laiško nuorašą (siuntėjas: (duomenys neskelbtini) pasirašo: Mažeikių rajono savivaldybės tarybos Etikos komisijos pirmininkas (duomenys neskelbtini), kuriame rašoma, kad Mažeikių rajono savivaldybės tarybos Etikos komisijos nuostatų 21 punkte numatyta, kad sprendimą organizuoti posėdį nuotoliu arba mišriu būdu priima Pirmininkas. Kadangi Etikos komisijos pirmininkė nusprendė šį posėdį organizuoti posėdžio dalyviams atvykus į posėdžių salę, prisijungimo prie posėdžio nuoroda nėra sukurta ir nebus kuriama. Taip pat nurodyta, kad pageidaujant dalyvauti 2024 m. vasario 28 d. posėdyje, Pareiškėja kviečiama atvykti į Mažeikių rajono savivaldybės administracijos posėdžių salę, adresu Laisvės g. 8, Mažeikiuose.

Pareiškėja taip pat nurodo, kad 2024 m. kovo 26 d. pateikė Etikos komisijos pirmininkei prašymą dėl dalyvavimo nuotoliniu būdu Etikos komisijos posėdyje, turėjusiame vykti 2024 m. balandžio 2 d., 217 posėdžių salėje, ir prisijungimo nuotoliniu būdu nuorodos pateikimo. Prašyme Pareiškėja nurodė, kad atvykti į vietą nurodytu laiku ji negali ir pažymėjo, kad įrodymus yra pateikusi 2024 m. vasario 27 d. elektroniniu paštu.

2024 m. kovo 29 d. Pareiškėja gavo Etikos komisijos pirmininkės atsakymą (Nr. duomenys neskelbtini), kuriame buvo nurodyta, kad Etikos komisijos pirmininkas nusprendė posėdį organizuoti posėdžio dalyviams atvykus į Mažeikių rajono savivaldybės administracijos posėdžių salę, tad prisijungimo nuoroda nėra ir nebus kuriama.

2024 m. kovo 29 d. Pareiškėja dar kartą kreipėsi į Etikos komisijos pirmininkę surašydama prašymą dėl galimybės dalyvauti 2024 m. balandžio 2 d. Etikos komisijos posėdyje nuotoliniu būdu ir prisijungimo nuorodos gavimo. Šiuo prašymu Pareiškėja papildomai informavo, kad pageidauja dalyvauti 2024 m. balandžio 2 d. posėdyje, tačiau atvykti į nurodytą vietą negali dėl sveikatos būklės. Kartu su šiuo prašymu, kaip nurodė, pateikė ir dokumento apie nedarbingumo (dalyvumo) lygį kopiją.

Pareiškėja 2024 m. balandžio 2 d. gavo Etikos komisijos pirmininkės raštą Nr. (duomenys neskelbtini), kuriame rašoma, kad Etikos komisija savo veikloje visiems asmenims taiko vienodus standartus, todėl visi asmenys Etikos komisijos posėdžiuose gali dalyvauti ir dalyvauja griežtai laikantis Etikos komisijos nuostatų tvarkos.

Iš Pareiškėjos pateiktos informacijos yra žinoma, kad ji yra kreipusis ir į Savivaldybės merę: 2024 m. vasario 27 d. ji elektroniniu būdu užpildė prašymą (skundą), adresuotą Merai, kuriuo prašė pakeisti / papildyti Etikos komisijos nuostatus, kad teisinis reglamentavimas suteiktų Pareiškėjai teisę dalyvauti Etikos komisijos posėdžiuose nuotoliniu būdu. Pareiškėja pateikė ir Savivaldybės merės atsakymo kopiją. Pateiktame atsakyme nurodyta, kad susipažinus su prašymu ir peržiūrėjus Etikos komisijos nuostatus, „Mažeikių rajono savivaldybės meras mano, jog galiojantys Etikos komisijos nuostatai tinkamai reglamentuoja Etikos komisijos darbo organizavimą, kad būtų įgyvendinami šiai komisijai nustatyti uždaviniai ir funkcijos, todėl nemano esant tikslinga inicijuoti Etikos komisijos nuostatų pakeitimą“.

Kaip matyti iš Skundo medžiagos, Pareiškėja 2024 m. kovo 20 d. pateikė dar vieną prašymą Savivaldybės merai: „sukurti tokius Etikos komisijos nuostatus, kad pareiškėjai galėtų nuotoliniu būdu dalyvauti Etikos komisijos posėdžiuose, nagrinėjant pateiktus skundus“ bei „sukurti tokius Etikos komisijos nuostatus, kad neįgalūs asmenys nuotoliniu būdu galėtų dalyvauti Etikos komisijos posėdžiuose, nagrinėjant pateiktus skundus“. Į šį prašymą Pareiškėja gavo atsakymą, kad jis yra analogiškas 2024 m. vasario 27 d. prašymui, todėl nekartodamas motyvų, „meras praneša, jog nėra pagrindo inicijuoti Mažeikių rajono savivaldybės tarybos Etikos komisijos nuostatų pakeitimo“.

Skunde Pareiškėja nurodė, kad jai yra žinoma, jog 2024 m. balandžio 26 d. Savivaldybės tarybos Peticijų komisijos posėdyje nuotoliniu būdu dalyvavo kitas pareiškėjas (tai patvirtina Pareiškėjos pateiktas 2024 m. gegužės 2 d. Mažeikių rajono savivaldybės administracijos Peticijų komisijos pirmininko pasirašyto rašto Nr. (duomenys neskelbtini), kuriame rašoma: „buvo nuspręsta organizuoti sekantį Komisijos posėdį mišriuoju būdu ir į posėdį pakviesti peticijos pareiškėją <...>“.

Be to, Pareiškėja atkreipia dėmesį, kad jai pačiai buvo suteikta galimybė dalyvauti Etikos komisijos posėdžiuose nuotoliniu būdu: 2022 m. rugpjūčio 9 d., 2023 m. sausio 17 d., vasario 7 d., balandžio 15 d. Anot Pareiškėjos, tik po savivaldos rinkimų, pasikeitus Etikos komisijos pirmininkei, „pasikeitė ir teisinis reglamentavimas“.

Pareiškėja atkreipia dėmesį, kad Etikos komisijos posėdžiai vyksta Savivaldybės administracijos posėdžių salėje Nr. 217, kuri yra antrame aukšte, ir į šiuos posėdžius ji buvo kviesta atvykti fiziškai, nors jai nustatytas „20 procentų darbingumo lygis“ ir Etikos komisijos pirmininkei ši informacija buvo pateikta. Be to, Pareiškėja su Skundu pateikė ir 2024 m. gegužės 14 d. Savivaldybės administracijos direktorės (duomenys neskelbtini) rašto kopiją, kuriame nurodyta, kad: „posėdžių salė Nr. 217 yra antrame aukšte. Pastate nėra lifto ar keltuvo, kuris leistų neįgaliam asmeniui savarankiškai patekti į antro aukšto patalpas, tačiau informuojame, kad Administracija planuoja įsigyti laiptų kopiklį“.

Pateiktu Skundu Pareiškėja prašo nustatyti, ar Savivaldybės merė ir Etikos komisijos pirmininkė nepažeidė Pareiškėjos teisės nuotoliniu būdu dalyvauti posėdžiuose ir nediskriminavo jos negalios pagrindu.

Lygių galimybių kontrolierė 2024 m. liepos 26 d. kreipėsi į Pareiškėją su prašymu papildyti pateiktą skundą, Pareiškėja be kita ko buvo paprašyta nurodyti, kokio pobūdžio negalią ji turi ir kokios įtakos jos turima negalia turėjo galimybei dalyvauti Skunde minimame posėdyje.

2024 m. liepos 31 d. Tarnybai pateiktame atsakyme Pareiškėja nurodė: „Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbingumo lygio išduotoje pažymoje (duomenys neskelbtini) (toliau – Pažyma) yra nurodyta diagnozės kodas pagal TLK -10 -AM G35, G55.1, M41. Pagal nurodytas diagnozės kodus pil. <...> turi judėjimo negalią ir naudojosi spec. priemone – vaikštyne.“ Pažymos nuorašą Pareiškėja pateikė kartu su papildytu skundu. Pažymoje pažymėta: „Darbingumo lygis 20% dvidešimt procentų“.

Papildomai Pareiškėja nurodė, kad 2019–2023 m. Savivaldybės Tarybos kadencijos metu ji nuotoliniu būdu dalyvavo Savivaldybės tarybos Antikorupcijos komisijos posėdžiuose (Pareiškėja atsiuntė nuorodą į Mažeikių rajono savivaldybės interneto svetainėje esančius posėdžių protokolus). Anot Pareiškėjos, tik 2023 m. po savivaldos rinkimų, Etikos komisijos pirmininke tapus (duomenys neskelbtini), o Savivaldybės mere – (duomenys neskelbtini), „abi politikės veikia piktybiškai <...> asmens atžvilgiu ir tyčia, vykdo mano asmens diskriminaciją dėl mano negalios ir nesuteikia galimybės nuotoliniu būdu dalyvauti Etikos komisijos posėdžiuose, kuriuose buvo nagrinėjami skundai dėl (duomenys neskelbtini).“ Pareiškėja pažymi, kad skundo nagrinėjimo metu ji būtų norėjusi pateikti atitinkamus klausimus, kurie galėjo turėti įtakos sprendimo priėmimui, tačiau Etikos komisijos

pirmininkė ir Savivaldybės merė veikė taip, kad judėjimo negalią patirianti Pareiškėja negalėtų dalyvauti posėdžiuose nuotoliniu būdu.

Šiame papildytame skunde Pareiškėja pažymėjo, kad, jos žiniomis, 2024 m. balandžio 4 d. vyko Ssavivaldybės tarybos Peticijų komisijos posėdis ir jame nuotoliniu būdu dalyvavo pareiškėjas (duomenys Tarnybai nurodyti) bei pridėjo vaizdo transliacijos nuorodą (duomenys neskelbtini).

Lygių galimybių kontrolierė 2024 m. rugpjūčio 8 d. raštu Nr. (duomenys neskelbtini) kreipėsi į Mažeikių rajono savivaldybę (jos merę) ir paprašė pateikti atsakymus į šiuos klausimus:

1. Ar Mažeikių rajono savivaldybėje buvo gauta prašymų dalyvauti Etikos komisijos posėdyje nuotoliniu būdu? Jei taip – ar pareiškėjai (-os) prašymuose nurodė, jog jie yra grindžiami turima negalia ir galimai keliamais sunkumais laisvai judėti į savivaldybės pastatą ir jame.

2. Ar Mažeikių rajono savivaldybės taryba (savivaldybės tarybos Etikos komisija) yra patvirtinusi posėdžių (pasitarimų) organizavimo tvarką ir joje yra reglamentuotas posėdžių (pasitarimų) organizavimo būdas, turint omenyje posėdžių (pasitarimų) organizavimą nuotoliniu būdu ar savivaldybės patalpose. Prašyta pateikti posėdžių organizavimą nustatančios tvarkos kopiją.

3. Jei pirmiau minima posėdžių (pasitarimų) organizavimo tvarka nėra numatyta – kaip yra priimami sprendimai dėl posėdžių (pasitarimų) organizavimo nuotoliniu būdu ar savivaldybės patalpose. Tuo atveju, jei tvarka nustatyta, ar, Mažeikių rajono savivaldybės nuomone, joje yra numatyti (aptarti) atvejai dėl žmonių su negalia galimybių dalyvauti posėdžiuose nuotoliniu būdu ar savivaldybės patalpose.

4. Prašyta paaiškinti, kaip asmuo, turintis judėjimo negalią ir besinaudojantis vaikštyne, galėtų atvykti į Pareiškėjos skunde nurodomą savivaldybės administracijos pastato posėdžių salę Nr. 217? Ar, savivaldybės nuomone, savivaldybės pastatas yra pritaikytas asmenų su negalia poreikiams (ne tik judėjimo, bet ir regos).

Taip pat prašyta pateikti kitą svarbią informaciją.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

Tarnyboje 2024 m. rugpjūčio 30 d. gautas Mažeikių rajono savivaldybės merės (duomenys neskelbtini) atsakymas, kuriame nurodoma, kad Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 23 straipsnio 1 dalyje bei Mažeikių rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamento, patvirtinto Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2023 m. vasario 24 d. sprendimu Nr. T1-32 „Dėl Mažeikių rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamento patvirtinimo“ (Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2023 m. rugpjūčio 21 d. sprendimo Nr. T1-222 redakcija) (toliau – Reglamentas), 163 punkte yra numatyta, kad Savivaldybės taryba savo įgaliojimų laikui sudaro Etikos komisiją; Reglamento 170 punktas numato, kad Tarybos sudaromos komisijos savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, įstatymais, kitais teisės aktais, taip pat Tarybos patvirtintais veiklos nuostatais, todėl Mažeikių rajono savivaldybės tarybos Etikos komisija savo darbe vadovaujasi Etikos komisijos nuostatais.

Toliau atsakyme pažymėta, kad Etikos komisijos nuostatų 21 punkte numatyta, jog „Komisijos posėdis gali vykti nuotoliniu būdu ar mišriuoju būdu. Sprendimą organizuoti posėdį nuotoliniu būdu arba mišriuoju būdu priima Komisijos pirmininkas savo iniciatyva arba gavęs Komisijos nario prašymą dalyvauti posėdyje nuotoliniu būdu. Apie priimtą sprendimą Komisijos posėdį organizuoti nuotoliniu būdu arba mišriuoju būdu nedelsiant elektroninių ryšių priemonėmis turi būti pranešta Komisijos nariams ir kitiems posėdžio dalyviams. Mišriuoju būdu organizuojamame posėdyje kiti Komisijos nariai ir kiti posėdžio dalyviai savo pasirinkimu gali dalyvauti nuotoliniu būdu arba atvykę į Komisijos posėdžių salę. Komisijos posėdžiai nuotoliniu būdu arba mišriuoju būdu vykti negali, jeigu tam raštu prieštarauja daugiau kaip pusė visų Komisijos narių, išskyrus Įstatyme nustatytus atvejus“, todėl, esant tokiam teisiniam reglamentavimui ir nesant kurio nors Etikos komisijos nario prašymo ar Etikos komisijos pirmininko valios organizuoti posėdį nuotoliniu arba mišriuoju būdu, Etikos komisijos posėdžiai yra organizuojami Etikos komisijos pirmininko pasirinktu būdu.

Pateiktame atsakyme nurodyta, kad „Etikos komisija buvo gavusi vieno Mažeikių rajono savivaldybės gyventojų prašymus nuotoliniu būdu dalyvauti Etikos komisijos posėdžiuose bei faktinę aplinkybę, kad šis gyventojas pateikė Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos išduoto neįgaliojo pažymėjimo kopiją, kurioje nurodyta, kad jam yra nustatytas 20 procentų darbingumo lygis, tačiau Etikos komisijos pirmininkas vadovavosi Etikos komisijos nuostatų 21 punkto nuostata, kad prašymą organizuoti posėdį nuotoliniu būdu gali teikti tik Etikos komisijos nariai.“ Be to, atsakyme rašoma: „Neįgaliojo pažymėjime nurodyta aplinkybė, kad

asmeniui nustatytas 20 procentų darbingumo lygis, neduoda pagrindo manyti, kad jam yra nustatytas specialusis poreikis mobilumo (judėjimo) srityje“.

Atsakyme pažymėta, kad nors Mažeikių rajono savivaldybės administracijos pastate iki šiol nebuvo galimybės judėjimo negalią turinčiam asmeniui savarankiškai (be kitų asmenų pagalbos) patekti į pastato antrą aukštą, kuriame yra posėdžių salė Nr. 217, tačiau Mažeikių rajono savivaldybės administracijos darbuotojai visada pasiruošę tokiam asmeniui reikalingą pagalbą suteikti ir užtikrinti jo patekimą į bet kurio aukšto bet kurią viešą Mažeikių rajono savivaldybės administracijos patalpą. Be to, Mažeikių rajono savivaldybės administracija 2024 m. rugpjūčio 14 d. prekių pirkimo–pardavimo sutartimi Nr. (duomenys neskelbtini) yra susitarusi iš UAB (duomenys neskelbtini) įsigyti laiptų kopiklį, kuris Mažeikių rajono savivaldybės administracijos patalpose bus naudojamas saugiai perkelti asmens su negalia vežimėlių laiptais aukštyn ir žemyn.

Kartu su atsakymu pateikti ir šie priedai: 2023 m. gegužės 5 d. sprendimo dėl Mažeikių rajono savivaldybės Tarybos Etikos komisijos sudarymo ir Komisijos nuostatų patvirtinimo Nr. T1-158 nuorašas; 2023 m. gegužės 5 d. sprendimo dėl Mažeikių rajono savivaldybės Tarybos Etikos komisijos pirmininko pavaduotojo paskyrimo Nr. T1-162 nuorašas; 2023 m. rugsėjo 20 d. sprendimo dėl Mažeikių rajono savivaldybės Tarybos 2023 m. gegužės 5 d. sprendimo Nr. T1-158 „Dėl Mažeikių rajono savivaldybės Tarybos Etikos komisijos sudarymo ir Komisijos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo nuorašas; 2024 m. balandžio 25 d. sprendimo dėl Mažeikių rajono savivaldybės Tarybos 2023 m. gegužės 5 d. sprendimo Nr. T1-158 „Dėl Mažeikių rajono savivaldybės Tarybos Etikos komisijos sudarymo ir Komisijos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo Nr. T1-117 nuorašas; 2024 m. birželio 20 d. sprendimo dėl Mažeikių rajono savivaldybės Tarybos 2023 m. gegužės 5 d. sprendimo Nr. T1-158 „Dėl Mažeikių rajono savivaldybės Tarybos Etikos komisijos sudarymo ir Komisijos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo Nr. T1-292 nuorašas; 2024 m. rugpjūčio 14 d. Prekių pirkimo–pardavimo sutarties Nr. (duomenys neskelbtini) nuorašas su priedais.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 5 straipsnyje yra numatyta valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų pareiga įgyvendinti lygias galimybes. Šio straipsnio 1 dalyje įtvirtinta nuostata, kad valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos pagal kompetenciją, nepaisant lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, privalo, be kita ko, užtikrinti, kad: visuose teisės aktuose būtų įtvirtintos lygios teisės ir galimybės (1 punktą); rengti, tvirtinti ir įgyvendinti priemones, skirtas lygioms galimybėms užtikrinti (2 punktą); užtikrinti lygias galimybes teikiant administracines ir (ar) viešąsias paslaugas (4 punktą).

Taigi Lygių galimybių įstatymo 5 straipsnio nuostatomis įtvirtinta valstybės ir savivaldybių institucijų pareiga imtis priemonių lygioms galimybėms užtikrinti, be kita ko, inicijuojant atitinkamų teisės aktų rengimą, teikiant administracines ir (arba) viešąsias paslaugas, rengiant, tvirtinant ir įgyvendinant kitas priemones. Kartu pažymėtina, kad Lygių galimybių įstatymo 5 straipsnio 1 dalies nuostatomis valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos yra įpareigojamos įgyvendinti lygias galimybes, nepaisant lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, vykdant ir kitas joms priskirtas funkcijas, taip pat visose jų pačių organizuojamose veiklose.

Tyrimo metu buvo vertinama, ar Mažeikių rajono savivaldybėje organizuojant Etikos komisijos posėdžius ir neatsižvelgus į Pareiškėjos (turinčios judėjimo negalią) prašymus dalyvauti juose nuotoliniu būdu, nebuvo pažeista Lygių galimybių įstatymo 5 straipsnio 1 dalis.

Jungtinių Tautų asmenų su negalia konvencijos (toliau – Konvencija), kurios dalyvė yra Lietuva, 5 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, jog valstybės, šios Konvencijos šalys, užtikrina, kad prieš įstatymą visi asmenys lygūs ir lygūs pagal įstatymą, taip pat turi teisę į lygiavertę įstatymo apsaugą ir teisę vienodai naudotis įstatymo teikiamomis galimybėmis be jokio diskriminavimo. Valstybės, šios Konvencijos šalys, draudžia bet kokią diskriminavimą dėl negalios ir garantuoja asmenims su negalia vienodą ir veiksmingą teisinę apsaugą nuo diskriminavimo dėl bet kokios priežasties (Konvencijos 5 straipsnio 2 dalis).

Konvencijos 9 straipsnyje „Prieinamumas“ įtvirtinta pareiga valstybėms, šios Konvencijos šalims, siekti, kad asmenys su negalia galėtų gyventi savarankiškai ir visapusiškai dalyvauti visose gyvenimo srityse, imtis atitinkamų priemonių, užtikrinant asmenims su negalia lygiai su kitais asmenimis fizinės aplinkos, transporto, informacijos ir ryšių, įskaitant informacijos ir ryšių

technologijų bei sistemų, taip pat kitų visuomenei prieinamų objektų ar teikiamų paslaugų prieinamumą tiek miesto, tiek kaimo vietovėse. Šios priemonės, kurios apima prieinamumo kliūčių ir trukdžių nustatymą ir pašalinimą, *inter alia* taikomos pastatams, keliams, transporto priemonėms ir kitokiems vidaus ir lauko objektams, įskaitant mokyklas, būstą, medicinos įstaigas ir darbo vietas; informacijos, ryšių ir kitokioms paslaugoms, įskaitant elektronines paslaugas ir skubios pagalbos paslaugas.

Jungtinių Tautų asmenų su negalia teisių komitetas 2014 m. gegužės 22 d. Konvencijos 9 straipsnio „Prieinamumas“ Bendrojoje pastaboje Nr. 2 (toliau – Pastaba) nurodė, jog prieinamumas yra asmenų su negalia gyvenimo savarankiškai ir visapusiško bei lygiateisio dalyvavimo visuomenės gyvenime prielaida. Be fizinės aplinkos, transporto, informacijos ir ryšių, įskaitant informacijos ir ryšių technologijų bei sistemų, taip pat kitų visuomenei prieinamų objektų ar teikiamų paslaugų prieinamumo asmenys su negalia neturės lygių galimybių dalyvauti visuomenės gyvenime (Pastabos 1 straipsnis). Svarbu, kad prieinamumo klausimas būtų sprendžiamas visais aspektais, apimant fizinę aplinką, transportą, informaciją ir ryšius, taip pat paslaugas. Subjektų, valdančių pastatus, transporto infrastruktūrą, transporto priemones, informaciją ir ryšius, taip pat paslaugas, juridinio asmens statusas ir viešasis ar privatus pobūdis nebeakcentuojami. Visuomenei tiekiamos prekės, produktai ir teikiamos paslaugos turi būti prieinamos visiems, neatsižvelgiant į tai, ar juos / jas valdo ir (arba) tiekia / teikia valstybės institucija, ar privati įmonė. Asmenys su negalia turėtų turėti vienodas galimybes naudotis visomis visuomenei tiekiamomis prekėmis, produktais ir teikiamomis paslaugomis taip, kad būtų užtikrintos veiksmingos bei vienodos galimybės ir gerbiamas jų orumas. Toks požiūris kyla iš draudimo diskriminuoti; prieinamumo galimybių neužtikrinimas turėtų būti laikomas diskriminacija, nesvarbu, ar kaltininkas yra viešasis, ar privatus subjektas.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, kurios tikslas – saugoti pagrindines žmogaus teises, atitinkančias Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, III antraštinėje dalyje, skirtoje lygybei, įtvirtintas lygybės prieš įstatymą principas (20 straipsnis), taip pat įtvirtintas bet kokios diskriminacijos draudimas, ypač dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turtinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos (21 straipsnis).

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis asmenų lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys yra lygūs. Žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų (pavyzdžiui, Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d., 2021 m. vasario 12 d., 2024 m. vasario 13 d. nutarimai). Konstitucinis Teismas yra konstatavęs ir tai, kad Konstitucijos nuostatos negali būti suprantamos kaip įtvirtinančios baigtinį nediskriminavimo pagrindų sąrašą; priešingu atveju būtų sudarytos prielaidos paneigti Konstitucijos 29 straipsnio 1 dalyje laidojamą visų asmenų lygybę įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms, t. y. pačią konstitucinio asmenų lygiateisiškumo principo esmę (Konstitucinio Teismo 2019 m. sausio 11 d. nutarimas).

Lygių galimybių įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, jog šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Taip pat šiuo įstatymu siekiama, kad būtų įgyvendintos ir Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, kitų tarptautinių sutarčių nuostatos.

Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje diskriminacija apibrėžiama kaip tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos. Tiesioginė diskriminacija pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalį laikomas elgesys su asmeniu, kai dėl aukščiau išvardintų pagrindų asmeniui taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 5 dalį, netiesioginė diskriminacija – veikimas ar neveikimas, teisės norma ar vertinimo kriterijus, akivaizdžiai neutrali sąlyga ar praktika, kurie formaliai yra vienodi, bet juos įgyvendinant ar pritaikant atsiranda ar gali

atsirasti faktinis naudojimosi teisėmis apribojimas arba privilegijų, pirmenybės ar pranašumo teikimas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, nebent ši veikimą ar neveikimą, teisės normą ar vertinimo kriterijų, sąlygą ar praktiką pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

Pagal Lygių galimybių įstatyme įtvirtintą diskriminacijos sąvoką, tiriant diskriminacijos fakto buvimą ar nebuvimą, siekiama nustatyti, ar tam tikras elgesys, teisės norma, praktika galėtų tam tikrą asmenį dėl tam tikro asmens tapatybės požymio, aptariamam atveju – dėl negalios, priversti atsidurti mažiau palankioje padėtyje nei kitas asmuo, neturintis šio požymio. Pagal Lygių galimybių įstatymo 4 straipsnyje įtvirtintą įrodinėjimo pareigos paskirstymo tvarką nagrinėjant lygių galimybių principo pažeidimo atvejus, teismuose ar kitose kompetentingose institucijose nagrinėjant fizinių, juridinių asmenų, kitų organizacijų ir jų padalinių skundus, pareiškimus, prašymus, pranešimus ar ieškinius dėl diskriminacijos lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, pareiškėjui nurodžius aplinkybes, leidžiančias daryti prielaidą dėl tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos buvimo, preziumuojama, kad tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos, priekabiavimo ar nurodymo diskriminuoti faktas buvo. Skundžiamas asmuo turi įrodyti, kad lygių galimybių principas nebuvo pažeistas.

Nagrinėjamu atveju Pareiškėja kreipėsi į Tarnybą, nurodydama, kad patyrė diskriminaciją negalios pagrindu, kai jai kreipusis su prašymu leisti dalyvauti Etikos komisijos posėdžiuose nuotoliniu būdu ir pateikus dokumentus, įrodančius, kad ji turi negalią, jai tokia galimybė nebuvo sudaryta.

Tyrimu metu nustatyta, kad Savivaldybės etikos komisija vadovaujasi Etikos komisijos nuostatais, kurių 5 punktas nustatyta, kad Etikos komisija laikosi pagarbos žmogui ir valstybei, teisingumo, sąžiningumo, skaidrumo ir viešumo, padorumo, pavyzdingumo, nesavanaudiškumo, nešališkumo ir atsakomybės principų.

Etikos komisijos nuostatų 21 punkte nustatyta, kad Komisijos posėdis gali vykti nuotoliniu būdu ar mišriuoju būdu. Sprendimą organizuoti posėdį nuotoliniu būdu arba mišriuoju būdu priima Komisijos pirmininkas savo iniciatyva arba gavęs Komisijos nario prašymą dalyvauti posėdyje nuotoliniu būdu. Apie priimtą sprendimą Komisijos posėdį organizuoti nuotoliniu būdu arba

mišriuoju būdu nedelsiant elektroninių ryšių priemonėmis turi būti pranešta Komisijos nariams ir kitiems posėdžio dalyviams. Mišriuoju būdu organizuojamame posėdyje kiti Komisijos nariai ir kiti posėdžio dalyviai savo pasirinkimu gali dalyvauti nuotoliniu būdu arba atvykę į Komisijos posėdžių salę. Komisijos posėdžiai nuotoliniu būdu arba mišriuoju būdu vykti negali, jeigu tam raštu prieštarauja daugiau kaip pusė visų Komisijos narių, išskyrus Įstatyme nustatytus atvejus.

Taigi Etikos komisijos nuostatuose yra įtvirtinta galimybė organizuoti Etikos komisijos posėdžius nuotoliniu arba mišriuoju būdu; minėtuose nuostatuose taip pat yra apibrėžti subjektai, kurie gali teikti prašymą dėl Etikos komisijos posėdžio organizavimo formos – tokia teisė suteikta Etikos komisijos nariams, be to, tokią iniciatyvą turi ir pati Etikos komisijos pirmininkė, priimanti sprendimą dėl minėtos komisijos posėdžio formos.

Tarnybai pateiktame Savivaldybės merės atsakyme rašoma: „Etikos komisija buvo gavusi vieno Mažeikių rajono savivaldybės gyventojų prašymus nuotoliniu būdu dalyvauti Etikos komisijos posėdžiuose bei faktinę aplinkybę, kad šis gyventojas pateikė Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos išduoto neįgaliojo pažymėjimo kopiją, kurioje nurodyta, kad jam yra nustatytas 20 procentų darbingumo lygis, tačiau Etikos komisijos pirmininkas vadovavosi Etikos komisijos nuostatų 21 punkto nuostata, kad prašymą organizuoti posėdį nuotoliniu būdu gali teikti tik Etikos komisijos nariai.“

Savivaldybės paaiškinimuose išdėstyti argumentai, kad Etikos komisijos pirmininkė vadovavosi Etikos komisijos nuostatų 21 punktu atsisakydama sutikti organizuoti Etikos komisijos posėdį nuotoliniu būdu tik dėl to, kad tokio prašymo nebuvo gavusi iš Etikos komisijos narių, vertintini kritiškai, nes minėtame Nuostatų punkte nustatyta, kad sprendimą organizuoti posėdį nuotoliniu būdu Komisijos pirmininkas gali priimti ne tik gavęs komisijos narių prašymą, bet ir savo iniciatyva. Taigi vien faktas, kad Etikos komisijos nario prašymas dėl komisijos posėdžio organizavimo nuotoliniu ar mišriuoju būdu nebuvo gautas, neužkirto kelio Etikos komisijos pirmininkei nuspręsti dėl posėdžio organizavimo būdo.

Šiame kontekste pažymėtina, kad Etikos komisijos nuostatuose nėra draudimo *per se* suinteresuotiems asmenims kreiptis ar teikti prašymus dėl organizuojamų posėdžių, o Etikos komisijos nuostatuose numatyta galimybė Komisijos pirmininkui savo iniciatyva priimti tokį sprendimą patvirtina, kad posėdį organizuoti nuotoliniu ar mišriu būdu galima ir negavus Komisijos nario prašymo. Taigi Etikos komisijos pirmininkė, žinodama, kad posėdyje bus nagrinėjami

Pareiškėjos keliami klausimai bei gavusi Pareiškėjos prašymą leisti dalyvauti posėdyje nuotoliniu būdu, kad Pareiškėja turėtų galimybę jai rūpimais klausimais pateikti savo nuomonę ir poziciją, privalėjo pasinaudoti savo iniciatyva nuspręsti posėdį rengti tokiu būdu, kuris būtų prieinamas Pareiškėjai, ypač kai buvo pateikti dokumentai, įrodantys ribotą Pareiškėjos dalyvumą.

Iš Savivaldybės pateiktų paaiškinimų ir Skunde Pareiškėjos išdėstytų aplinkybių nėra pagrindo manyti, kad Savivaldybės tarnautojoms nebuvo žinoma Pareiškėjos situacija dėl judėjimo ribotumo. Todėl šio skundo tyrimo kontekste kritikuotinas ir Savivaldybės merės atsakyme nurodytas argumentas, kad „neįgaliojo pažymėjime nurodyta aplinkybė, kad asmeniui nustatytas 20 procentų darbingumo lygis, neduoda pagrindo manyti, kad jam yra nustatytas specialusis poreikis mobilumo (judėjimo) srityje“. Iš tiesų, kaip matyti iš tyrimo metu surinktų duomenų, asmens su negalia pažymėjimo kopiją Pareiškėja pateikė dar 2024 m. vasario 27 d. elektroniniu laišku, kuriuo prašė leisti jai dalyvauti posėdyje nuotoliniu būdu, ir pažymėjo, kad atvykti į posėdžių salę negali dėl sveikatos būklės. Taigi, nors ir nenurodė konkrečios negalios rūšies, tačiau pridėti negalią įrodantys dokumentai, pats prašymas bei sveikatos būklės įvardijimas jau savaime leidžia identifikuoti, kad šis asmuo negali fiziškai atvykti ar patiria sunkumų, susijusių su savo būkle.

Svarbu atkreipti dėmesį, kad neturėti galimybės atvykti į posėdžių salę dėl sveikatos būklės gali ir asmenys su kitomis negaliomis, ne tik judėjimo. Kaip jau buvo minėta, Nuostatų 5 punktas numato, kad Komisija laikosi pagarbos žmogui ir valstybei, teisingumo, sąžiningumo, skaidrumo ir viešumo, padorumo, pavyzdingumo, nesavanaudiškumo, nešališkumo ir atsakomybės principų. Pažymėtina, kad gavusi minėtą prašymą, Etikos komisijos pirmininkė turėjo galimybę pasitikslinti – tiek dėl negalios, tiek dėl kitų klausimų, kad būtų galima užtikrinti asmens teisę dalyvauti jam aktualiame posėdyje ir sudaryti tinkamas sąlygas, atitinkančias jo būklę ir poreikius, tačiau tai nebuvo padaryta.

Pažymėtina, kad iš esmės posėdžių ir susitikimų organizavimas nuotoliniu (mišriu) būdu jau yra tapęs įprasta institucijų praktika. Tai, kad tokie posėdžiai organizuojami ir Mažeikių rajono savivaldybėje, patvirtina ir jau minėtas Nuostatų 21 punktas ir faktas, kad Pareiškėja ne kartą yra dalyvavusi tokiuose posėdžiuose kituose Savivaldybės struktūriniuose padaliniuose, taip pat pateikė įrodymus, jog tokie posėdžiai (nuotoliniu būdu) vyko. Taigi šiuo atveju ne galiojantis teisinis reglamentavimas ar techninių galimybių nebuvimas užkirto kelią Pareiškėjai, asmeniui su negalia,

sudalyvauti jai aktualiame Etikos komisijos posėdyje, o tai, kad nebuvo įvertinta jos individuali situacija ir nebuvo imtasi priemonių bei veiksmų sudaryti tokią galimybę.

Tarnybai pateiktame atsakyme nurodyta, kad nors iki šiol Mažeikių rajono savivaldybės administracijos pastate nebuvo galimybės judėjimo negalia turinčiam asmeniui savarankiškai (be kitų asmenų pagalbos) patekti į pastato antrą aukštą, kuriame yra posėdžių salė Nr. 217, tačiau savivaldybės administracijos darbuotojai visada pasiruošę tokiam asmeniui reikalingą pagalbą suteikti ir užtikrinti jo patekimą į bet kurio aukšto bet kurią viešą patalpą. Kartu su atsakymu pateikti ir priedai, įrodantys, kad 2024 m. rugpjūčio 14 d. pirkimo–pardavimo sutartimi su UAB (duomenys neskelbtini) savivaldybė yra sutarusi įsigyti laiptų kopiklį, kuris bus naudojamas saugiai perkelti vežimėlius laiptais aukštyn ir žemyn.

Įvertinus šiuos argumentus, visų pirma akcentuotina tai, kad priemonių, gerinančių asmenų su negalia prieinamumo galimybes, pirkimas ir siekis pagerinti esamą situaciją neabejotinai yra skatintinas ir svarbus žingsnis. Vis dėlto, pastebėtina, kad šių priemonių Savivaldybė ėmėsi tik po to, kai gavo lygių galimybių kontrolierės 2024 m. rugpjūčio 8 d. raštą dėl asmens su judėjimo negalia negalėjimo patekti į patalpas, kuriose vyksta Etikos komisijos posėdžiai. Tai, kad posėdžio, kurio metu buvo sprendžiami Pareiškėjai svarbūs klausimai, metu posėdžių salė nebuvo prieinama asmenims su judėjimo negalia, matyti ir iš tyrimo metu surinktos medžiagos. Taigi tai, kad Savivaldybė suplanavo įsigyti laiptų kopiklį, nepaneigia fakto, kad Pareiškėja niekaip negalėjo sudalyvauti jai aktualiuose Komisijos posėdžiuose tuo metu, kai laiptų kopiklio nebuvo. Antra, kalbant apie sprendimus sudaryti galimybes asmenims su negalia dalyvauti posėdžiuose, svarbu įvertinti tai, kad ir pats atvykimas tam tikrais atvejais gali būti komplikuoatas ir kelti iššūkių. Trečia, nors Savivaldybės merės atsakyme minima, kad darbuotojai visada yra pasiruošę padėti asmenims su negalia patekti į reikiamas patalpas, tačiau iš tyrimo metu surinktų duomenų matyti, kad nei viename iš Pareiškėjai siųstų raštų (nei Etikos komisijos pirmininkės, nei Savivaldybės merės) nebuvo pasiteirauta apie Pareiškėjos negalią ir poreikius bei nebuvo paminėta, kad jai atvykus, jai būtų suteikta pagalba ir užtikrintas dalyvavimas Etikos komisijos posėdyje. Savivaldybės administracijos direktorės Pareiškėjai siųstame rašte nurodyta tik tai, kad „posėdžių salė Nr. 217 yra antrame aukšte. Pastate nėra lifto ar keltuvo, kuris leistų neįgaliam asmeniui savarankiškai patekti į antro aukšto patalpas, tačiau informuojame, kad Administracija planuoja įsigyti laiptų kopiklį.“ Taigi, ir šiuo raštu kalbama tik apie planuojamą įsigyti kopiklį, tačiau nenurodomi alternatyvūs dalyvavimo

posėdyje būdai (pavyzdžiui, posėdžio organizavimas pirmajame pastato aukšte ar kiti) bei nesiūloma padėti Pareiškėjai dėl susiklosčiusios situacijos.

Taip pat apkreiptinas dėmesys, jog, kaip ne kartą yra pabrėžta lygių galimybių kontrolieriaus praktikoje¹, tinkamas prieinamumas yra asmenų su negalia gyvenimo savarankiškai ir visapusiško bei lygiateisio dalyvavimo visuomenės gyvenime prielaida; būtinybė įvairiose gyvenimo situacijose prašyti pagalbos atliekant kasdienes veiksmus bei naudojantis visuomenei plačiai prieinamomis paslaugomis asmenis nugalina, neužtikrina jų pilnaverčio savarankiško gyvenimo, žemina jų orumą bei savigarbą.

Darytina išvada, kad Pareiškėja nagrinėjamomis aplinkybėmis patyrė netiesioginę diskriminaciją². Šiuo konkrečiu atveju netiesioginė diskriminacija pasireiškė tuo, kad 2024 m. vasario 28 d. ir 2024 m. balandžio 2 d. Etikos komisijos posėdžiai buvo organizuojami tik posėdžių salėje (gyvai) ir iš esmės tiek Etikos komisijos nariams, tiek posėdyje teisę dalyvauti turintiems asmenims buvo sudarytos vienodos sąlygos – posėdyje sudalyvauti fiziškai atvykus į vietą, tačiau faktiškai pasinaudoti šia galimybe Pareiškėja negalėjo, taigi dėl savo negalios atsidūrė mažiau palankioje padėtyje ir negalėjo pasinaudoti savo teise dalyvauti aktualiuose posėdžiuose. Pažymėtina, jog tyrimo metu surinkti duomenys neleidžia teigti, jog nesudarant galimybės Pareiškėjai posėdžiuose dalyvauti nuotoliniu būdu būtų siekiama kokio teisėto tikslo ar kad toks apribojimas būtų proporcingas siekiui šiuos posėdžius rengti tik gyvai.

Šio skundo tyrimo kontekste pažymėtina, jog Etikos komisijos posėdžiuose, kuriuose Pareiškėjai nebuvo sudaryta galimybė dalyvauti nuotoliu, nors tuo metu salė, kurioje vyko minėti posėdžiai, buvo net neprieinama asmenims su judėjimo negalia, turėjo būti nagrinėjami, pasak Pareiškėjos, būtent Pareiškėjos pateikti skundai dėl Savivaldybės merės, Etikos komisijos pirmininkės ir kitų politikų (ne)veikimo. Pareiškėja nurodė, jog jos skundo nagrinėjimo metu ji būtų norėjusi pateikti atitinkamą informaciją, kuri galėjo turėti įtakos sprendimo priėmimui. Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad nesudarius galimybės Pareiškėjai dalyvauti posėdyje ir išsakyti savo poziciją

---

¹ Pavyzdžiui, lygių galimybių kontrolieriaus 2024 m. lapkričio 4 d. sprendimas Nr. (24)SN-148)SP-78, https://lygybe.lt/wp-content/uploads/2024/11/sprendimas_del_galimos_diskriminacijos_negalios_pagrindu.pdf.

² Veikimas ar neveikimas, teisės norma ar vertinimo kriterijus, akivaizdžiai neutrali sąlyga ar praktika, kurie formaliai yra vienodi, bet juos įgyvendinant ar pritaikant atsiranda ar gali atsirasti faktinis naudojimosi teisėmis apribojimas, be kita ko, negalios pagrindu, nebent šį veikimą ar neveikimą, teisės normą ar vertinimo kriterijų, sąlygą ar praktiką pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

bei argumentus, buvo nesilaikyta vieno svarbių bendrųjų teisės principų *audiatur et altera pars*³ („tebūnie išklaudyta ir antroji pusė“), t. y. Pareiškėjos teisė būti išklaudytai sprendžiant jai aktualius klausimus, be to, sprendžiant iškilusią Savivaldybės pareigūnų ne(veikimo) situaciją, neužtikrintas rungimosi principas, užtikrinantis asmenų dalyvavimo sprendžiant atitinkamą klausimą lygias galimybes pasisakyti nagrinėjamu klausimu.

Konstatuotina, kad tyrimo metu buvo gauta pakankamai duomenų, leidžiančių teigti, jog Pareiškėja jos skunde nurodytomis aplinkybėmis patyrė netiesioginę diskriminaciją nesudarius jai galimybės dalyvauti Etikos komisijos rengiamuose posėdžiuose nuotoliniu būdu, ypač kai toks susitikimų organizavimo būdas buvo numatytas Etikos komisijos nuostatuose, taigi buvo įmanomas. Tai reiškia, kad Mažeikių rajono savivaldybėje nebuvo užtikrintas organizuojamų posėdžių prieinamumas visiems vienodai ir taip buvo pažeistos Lygių galimybių įstatymo 5 straipsnio 1 punkto nuostatos.

Šio skundo tyrimo kontekste pažymėtina ir tai, kad, kaip matyti iš Pareiškėjos pateiktos informacijos, ji buvo kreipusis ir į Savivaldybės merę su prašymu pakeisti / papildyti Etikos komisijos nuostatus, kad teisinis reglamentavimas suteiktų Pareiškėjai teisę dalyvauti Etikos komisijos posėdžiuose nuotoliniu būdu. Pareiškėjai buvo atsakyta, kad „Mažeikių rajono savivaldybės meras mano, jog galiojantys Etikos komisijos nuostatai tinkamai reglamentuoja Etikos komisijos darbo organizavimą, kad būtų įgyvendinami šiai komisijai nustatyti uždaviniai ir funkcijos, todėl nemano esant tikslinga inicijuoti Etikos komisijos nuostatų pakeitimą“.

Pabrėžtina, kad, kaip minėta, Lygių galimybių įstatymo 5 straipsnio nuostatomis įtvirtinta valstybės ir savivaldybių institucijų pareiga imtis priemonių lygioms galimybėms užtikrinti, be kita ko, inicijuojant atitinkamų teisės aktų rengimą. Kaip minėta, Etikos komisijos nuostatų 21 punkte yra apibrėžti subjektai, kurie gali teikti prašymą dėl Etikos komisijos posėdžio organizavimo formos – tokia teisė suteikta Etikos komisijos nariams, be to, tokią iniciatyvą turi ir pati Etikos komisijos pirmininkė, priimanti sprendimą dėl minėtos komisijos posėdžio formos. Atsižvelgiant į tai, kad Pareiškėjos prašymas dalyvauti Etikos komisijos posėdyje nuotoliniu būdu nebuvo tenkintas, argumentuojant būtent Etikos komisijos nuostatų 21 punkte įtvirtintu teisiniu reguliavimu, manytina, kad Savivaldybei kilo pareiga, siekiant užtikrinti visų asmenų lygias galimybes dalyvauti Savivaldybės struktūrinių padalinių posėdžiuose, organizuoti juos taip, kad jie būtų prieinami

---

³ Konstitucinio Teismo 2006 m. sausio 16 d. nutarimas.

visiems, be kita ko, inicijuojant atitinkamus teisės aktų pakeitimus. Konstatuotina, kad Savivaldybės merė netinkamai įgyvendino Savivaldybei iš Lygių galimybių įstatymo kylančią pareigą priimti tokius teisės aktus, kuriais būtų sudarytos lygios galimybės visiems dalyvauti Savivaldybės organizuojamose veiklose.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 17 straipsnio 2 dalį lygių galimybių kontrolierius, be kita ko, teikia išvadas ir rekomendacijas bet kokiais su diskriminacija susijusiais klausimais dėl šio įstatymo įgyvendinimo, taip pat pasiūlymus valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms dėl lygių teisių įgyvendinimo politikos prioritetų. Atsižvelgus į tyrimo metu nustatytas aplinkybes, Mažeikių rajono savivaldybės merei, savivaldybės tarybai, savivaldybės administracijai bei Etikos komisijai siūlytina ateityje atidžiau vertinti situacijas, susijusias su negalią turinčiais asmenimis, ir lanksčiau ieškoti galimybių užtikrinti jų dalyvavimą jiems rūpimuose, aktualiuose procesuose, taip pat apsvarstyti galimybę koreguoti vidaus teisės aktus, aiškiai įtvirtinant, jog Savivaldybės struktūrinių padalinių posėdžiai organizuojami nuotoliniu ar mišriu būdu, to prašant suinteresuotiems asmenims, dėl objektyvių priežasčių neturintiems galimybių atvykti į posėdį fiziškai ar tais atvejais, kai dėl objektyvių priežasčių tokios jų galimybės yra apsunkintos.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 16, 17 straipsniais, 29 straipsnio 2 dalies 6 punktu,

lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Pripažinti Pareiškėjos skundą pagrįstu.
2. Įspėti Mažeikių rajono savivaldybės tarybos Etikos komisiją dėl padaryto pažeidimo ir siūlyti ateityje atidžiau vertinti situacijas, susijusias su negalią turinčiais asmenimis, ir ieškoti galimybių užtikrinti jų dalyvavimą jiems rūpimuose, aktualiuose procesuose, be kita ko, esant poreikiui, pakeičiant atitinkamus vidaus teisės aktus taip, kad juose būtų numatyta galimybė savivaldybės struktūrinių padalinių posėdžius organizuoti nuotoliniu ar mišriu būdu, tokį prašymą

pateikus posėdyje norinčiam dalyvauti asmeniui, dėl objektyvių priežasčių negalinčiam fiziškai atvykti į savivaldybės patalpas.

3. Su sprendimu supažindinti Pareiškėją ir Mažeikių rajono savivaldybės merę, tarybą, Etikos komisiją ir jos pirmininkę bei savivaldybės administraciją.

Sprendimas per 1 (vieną) mėnesį nuo jo gavimo dienos gali būti skundžiamas Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka arba Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatyme nustatyta tvarka.

Seimo kontrolierė,
pavadojanti lygių galimybių kontrolierę

Jolita Miliuvienė